

Toelichting op de wijziging leggers waterkering 2020

1. Algemeen (wettelijke verplichting legger)

Waterschap Rivierenland is als beheerder van de primaire waterkering op grond van artikel 5.1 van de Waterwet, met inachtneming van het bepaalde in de Waterwet, de 'Waterverordening Waterschap Rivierenland', de Omgevingsverordening Zuid-Holland en de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant verplicht een legger en een technisch beheerregister op te stellen.

Daarnaast kent het waterschap een zogeheten keur. Dit is een verordening op grond van artikel 78 van de Waterschapswet. De bedoeling van de keur is om de watergangen en waterkeringen te beschermen tegen schadelijke handelingen. De keur verwijst naar de legger. Daarom zijn zowel de keur als de legger belangrijk als het gaat om de verboden en geboden voor waterkeringen en watergangen. In de legger van een waterkering is aangegeven, waaraan deze waterkering moet voldoen naar ligging, vorm, afmeting en constructie. De (juridische) keurbegrenzings (waterstaatswerk en beschermingszones) zijn in de legger aangegeven, evenals de in deze toelichting te benoemen (onderhouds)verplichtingen.

Als iemand (bouw)werkzaamheden wil uitvoeren rond een waterkering, is op grond van de keur een watervergunning van het waterschap vereist. Voor het beoordelen van vergunningaanvragen heeft het waterschap beleidsregels vastgesteld. Voor sommige werkzaamheden zijn algemene regels beschikbaar. Als aan deze regels wordt voldaan dan is er geen vergunning nodig. De werkzaamheden moeten wel bij het waterschap worden gemeld.

2. Aanleiding wijzigen leggers waterkeringen

Aanleiding voor het waterschap om de leggers van de waterkeringen te actualiseren zijn diverse wijzigingen aan de waterstaatkundige infrastructuur. Dit betreffen:

1. De dijkverbetering Kinderdijk – Schoonhovenseveer (KIS).
2. De dijkverbetering Hagestein – Opheusden (HOP).
3. Het opstellen van leggers voor de Noorder en Zuider Lingedijk.
4. Het opstellen van leggers voor de Noorwaard.
5. Het opstellen van leggers voor vijf zomerkades.
6. Reguliere wijzigingen aan de waterkeringen als gevolg van vergunningen en meldingen op grond van de keur en kwaliteitsverbeteringen in de data van Waterschap Rivierenland.

Het gaat om de volgende gewijzigde leggerbladen (zie tabellen 1 en 2):

Tabel 1 leggerbladen dijktrajecten

	Dijktraject	Toelichting	Leggerbladnummers
1.	AW158. – AW246.	Alblasserwaard (Kinderdijk – Schoonhovenseveer)	AW097 – AW149 (1:1000) AW017 – AW026 (1:5000)
2.	RB019. – RB308.	Randwijk – Beusichem	RB006 – RB092 (1:1000) RB002 – RB017 (1:5000)
3.	AD000. – AD114. AM000. – AM042. HT000. – HT080.	Noorder Lingedijk Noorder Lingedijk Zuider Lingedijk	AD001 – AD032 AM001 – AM012 HT001 – HT020
4.	TK000. – TK018. HH000. – HH058. NK001. – NK002. OK000. – OK036.	Polder 't Kooike Polder Happenhennip Polder Kievitswaard Polder Kievitswaard	TK001 – TK005 HH001 – HH017 NK001 OK001 – OK011

	WK000. – WK054. ZK000. – ZK004. KZ000. – KZ021. SM000. – SM054. VZ000. – VZ039. VK013. – VK035.	Polder Kievitswaard Polder Kievitswaard Polder Kleine Zalm Polder Steenenmuur Polder Vogelenzang Voorkering Steurgat	WK001 – WK015 ZK001 KZ001 – KZ006 SM001 – SM014 VZ001 – VZ010 VK004 – VK010
5.	Zomerkade Zomerkade Zomerkade Zomerkade Zomerkade	Lienden Rijswaard Hurwenense waarden Opheusden 2 Randwijk	Lienden 001 – 007 Rijswaard 001 – 011 Hurwenense waarden 001 – 009 Opheusden 2 001 – 003 Randwijk 001 – 011

Tabel 2 Leggerbladen reguliere wijzigingen (diverse locaties waterkeringen)

Leggerbladnummers	Legger	Type kering
AW021	Alblasserwaard	Primair
AW042	Alblasserwaard	Primair
AW043	Alblasserwaard	Primair
AW044	Alblasserwaard	Primair
AW077	Alblasserwaard	Primair
AW078	Alblasserwaard	Primair
HM001	Heerenwaardense Maasdijk	Primair
HM002	Heerenwaardense Maasdijk	Primair
HM005	Heerenwaardense Maasdijk	Primair
HM008	Heerenwaardense Maasdijk	Primair
HM017	Heerenwaardense Maasdijk	Primair
EN031	Erlecom - Nijmegen	Primair
EN032	Erlecom - Nijmegen	Primair
DR045	Doornenburg - Randwijk	Primair

3. Onderhoudsplicht

Het waterschap is als beheerder niet als enige verantwoordelijk voor het onderhoud van de waterkering. Deze legger wijst namelijk, overeenkomstig artikel 78, tweede lid van de Waterschapswet, de eigenaar aan als degene die het **gewone onderhoud** van de waterkering uitvoert. Wat het gewone onderhoud inhoudt, is in de Keur Waterschap Rivierenland 2014 in algemene zin beschreven en ligt gedetailleerder vast in het onderhoudsbeleid van het waterschap. Het waterschap houdt als beheerder van de waterkering toezicht op het gewone onderhoud¹.

Artikel 2.2 Keur Waterschap Rivierenland 2014 bepaalt het volgende over gewoon onderhoud aan waterkeringen:

De onderhoudsplichtigen zorgen voor een goede toestand van de waterkeringen door het bestrijden van schadelijk wild, het herstellen van beschadigingen, het verwijderen van drijfvuil en het in stand houden van begroeiingen en materialen, dienstig aan de waterkering. Onderhoudsplichtigen moeten begroeiingen die schadelijk zijn voor de instandhouding van de waterkering verwijderen.

Het **buitengewoon onderhoud** zoals dat in de keur is beschreven en wat het in stand houden van het (legger)profiel van de waterkering inhoudt, wordt verricht door het waterschap, tenzij bij of krachtens een wet, reglement of verordening anders is bepaald. Maar ook in dat geval behoudt het waterschap als beheerder altijd haar zeggenschap.

¹ Wanneer het waterschap eigenaar is, verricht zij ook het gewoon onderhoud.

Artikel 2.3 Keur Waterschap Rivierenland 2014 bepaalt het volgende over buitengewoon onderhoud aan waterkeringen:

1. De onderhoudsplichtigen van waterkeringen zijn verplicht tot instandhouding overeenkomstig het in de legger bepaalde omtrent ligging, vorm, afmeting en constructie.
2. Buitengewoon onderhoud mag niet worden uitgevoerd in de periode van 15 oktober tot 1 april.

De **onderhoudsplicht van objecten** met alle bijbehorende voorzieningen² die zich op, in of nabij het dijklichaam (en zich veelal op het eigendom van het waterschap) bevinden en die met een vergunning van het waterschap als beheerder zijn toegestaan of worden geacht te zijn toegestaan, berust bij de gebruiker of beheerder van deze objecten, tenzij in de vergunning anders is vermeld.

Enkele voorbeelden:

- de onderhoudsplicht van wegen en paden op of nabij de waterkering met de bijbehorende op- en afritten, verhardingen, fundaties, bermen, bebording, etc. ligt bij de wegbeheerder (meestal de gemeente of een andere overheid);
- de onderhoudsplicht van voorzieningen zoals afritten, trappen en paden naar particuliere percelen of naar andere objecten ligt bij de eigenaren van die percelen of objecten;
- de onderhoudsplicht van nutsvoorzieningen ligt bij het betreffende nutsbedrijf;
- de onderhoudsplicht van (bouw)werken ligt bij de vergunninghouder, tenzij in de vergunning anders is vermeld.

4. Kaarten

Op de overzichtskaart vindt u de ligging van de gewijzigde leggerbladen; de gedetailleerdere situatiebladen, waarop naast de keurzonering ook de bijzondere constructies in en op de waterkering, bouwgrens, leggervlakken, kadastrale grenzen en dwarsprofiellocaties op de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) zijn afgebeeld.

Alleen indien de profielen ook gewijzigd zijn, zijn van de op de situatiebladen aangegeven dwarsprofiellocaties een gecombineerde dwarsprofielen opgenomen en vindt u een lengteprofiel van het gehele traject.

Deze leggers zijn gecombineerd met informatie uit het technisch beheerregister, wat onder andere inhoudt dat de daadwerkelijke maaiveldhoogte is weergegeven in combinatie met het legger- en PVVR profiel.

Naast deze toelichting bevatten de leggers specifiek:

1. Overzichtskaarten met daarop de aanduiding van gewijzigde kaartbladen.
2. Overzichtsbladen schaal 1:5000, met daarop de grenzen en omvang van de buitenbeschermingszones; Dit geldt voor Alblasserwaard en Randwijk – Beusichem. Voor de reguliere wijzigingen zijn deze kaarten niet van toepassing.
3. Situatiebladen schaal 1:1000, met daarop de waterkering met de belangrijkste elementen (zoals talusbekleding, bijzondere constructies, dijpalen enz.), de keurgrenzen, bouwgrens, leggervlak, dwarsprofiellocaties, de van belang zijnde topografie en de kadastrale grenzen; voor de reguliere wijzigingen zijn op deze bladen de wijzigingen omcirkeld. Alleen deze wijzigingen liggen ter inzage.
4. Dwarsprofielen schaal 1:200 (of groter), met daarop de contourlijn van de dijk, zowel als legger-, PVVR, en maaiveldprofiel en de legger- en PVVR-profielgeldigheid. Voor de reguliere wijzigingen zijn de profielen niet gewijzigd.
5. Lengteprofiel schaal 1:2000/1:100 met informatie over de hoogteligging van de buitenkruin en de dijkpaallocaties. Voor de reguliere wijzigingen zijn de profielen niet gewijzigd.

² Bedoeld zijn ook de werken of bouwwerken genoemd in de keur.

5. Inwerkingtreding

De leggerwijzigingen treden in werking met ingang van de eerste dag na bekendmaking van het (definitieve) besluit tot wijziging van de legger waterkeringen 2020.

Met de inwerkingtreding van de gewijzigde leggers, gelden de gewijzigde leggerbladen (beschreven in paragraaf 2 van deze toelichting) en zullen de volgende bladen komen te vervallen.

Leggerblad-nummers	Schaal	Jaartal	Besluit	Legger
AW017 – AW026	1:5000	2016	201606331/AW	Alblasserwaard
1 – 4	1:5000	2008	200816070	Alblasserwaard (Nieuw Lekkerland)
2 – 4	1:5000	2008	200811052	Alblasserwaard (Streefkerk)
2	1:5000	2007	200708480/29764	Alblasserwaard (Groot Ammers Nieuwpoort)
AW097 – AW148	1:1000	2016	201606331/AW	Alblasserwaard
AW149	1:1000	2019	2019088185	Alblasserwaard
Alle bladen	1:1000	2008	200816070	Alblasserwaard (Nieuw Lekkerland)
Alle bladen	1:1000	2009	200811052	Alblasserwaard (Streefkerk)
008 - 012	1:1000	2007	200708480/29764	Alblasserwaard (Groot Ammers Nieuwpoort)
RB002 - RB017	1:5000	2016	201606331/RB	Randwijk - Beusichem
RB alle bladen	1:5000	2008/ 2013	201304876	Betuwe en Tieler- en Culemborgerwaarden
RB006 – RB092	1:1000	2016	201606331/RB	Randwijk – Beusichem
RB006 – RB089	1:1000	2008/ 2013	201304876	Betuwe en Tieler- en Culemborgerwaarden
AW021	1:1000	2016	201606331/AW	Alblasserwaard
AW042	1:1000	2019	2019088185	Alblasserwaard
AW043	1:1000	2019	2019088185	Alblasserwaard
AW044	1:1000	2019	2019088185	Alblasserwaard
AW077	1:1000	2019	2019088185	Alblasserwaard
AW078	1:1000	2019	2019088185	Alblasserwaard
HM001	1:1000	2016	201606331/HM	Heerenwaardense Maasdijk
HM002	1:1000	2017	2017042135	Heerenwaardense Maasdijk
HM005	1:1000	2016	201606331/HM	Heerenwaardense Maasdijk
HM008	1:1000	2017	2017042135	Heerenwaardense Maasdijk
HM017	1:1000	2017	2017042135	Heerenwaardense Maasdijk
EN031	1:1000	2016	201606331/EN	Erlecom - Nijmegen
EN032	1:1000	2016	201606331/EN	Erlecom - Nijmegen
DR045	1:1000	2016	201606331/DR	Doornenburg - Randwijk

6. Uitleg over de legger en de begrippen

Legger

De legger is een legger als bedoeld in artikel 5.1 van de Waterwet of in artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet (artikel 1.1 Keur Waterschap Rivierenland 2014). De legger van een waterkering (dijk, kade) bestaat uit een set (situatie)kaarten en (legger)dwarsprofielen van de waterkering en zijn

directe omgeving en deze toelichting. Van de tekeningen valt af te lezen, waaraan de waterkering moet voldoen als het gaat over de ligging, vorm, afmeting, en constructie. Het waterschap legt zo de gegevens vast om te kunnen controleren of de waterkeringen sterk genoeg zijn. Uit de toelichting blijkt verder wie verplicht is de waterkering te onderhouden.

Beschermingszones

Artikel 1.1 Keur Waterschap Rivierenland 2014 bepaalt het volgende over:

- *beschermingszone*: een waterstaatswerk grenzende zone die als zodanig in de legger is aangegeven, waarin ter bescherming van dat werk voorschriften en beperkingen kunnen gelden.
- *waterstaatswerk*: een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.
- *waterkering*: kunstmatige hoogte, natuurlijke hoogte of gedeelte daarvan, of hoge gronden met ondersteunende kunstwerken, die een waterkerende of mede een waterkerende functie hebben.

Direct naast de waterkering liggen aan weerszijden de beschermingszones. Zij maken geen onderdeel uit van het waterstaatswerk zelf. Op de tekeningen staat aangegeven waar de beschermingszones van de waterkering liggen. Het is voor allerlei werken en werkzaamheden verboden om zonder vergunning van het bestuur gebruik te maken van deze zones. Voor enkele veelvoorkomende werkzaamheden kan onder voorwaarden worden volstaan met een melding in het kader van de algemene regels.

Profiel van vrije ruimte

Het 'profiel van vrije ruimte' (PVVR) staat weergegeven op de legger. Dit profiel is bedoeld om ruimte te reserveren voor een eventueel toekomstige dijkverbetering. Het waterschap wil met behulp van de keur- en de beleidsregels de ruimte zowel binnen als buiten dit profiel zoveel mogelijk vrij houden om deze uitbreidbaarheid te waarborgen. Het 'profiel van vrije ruimte' dient dan ook als toetsingskader voor het waterschap bij het beoordelen van aanvragen om een watervergunning.

Bouwgrens

De bouwgrens is een grens die als zodanig op de legger is aangegeven en die een gebied afbakent waarbinnen ter bescherming van een waterstaatswerk een bouwverbod geldt (artikel 1.1 Keur Waterschap Rivierenland 2014).

De in de legger opgenomen bouwgrens heeft als doel de waterkering en zijn directe omgeving tot een bepaalde afstand vrij te houden van bebouwing en verdere bebouwing te beperken. Dit houdt ook in dat de bouwgrens voor gebieden die al bebouwd zijn, anders is dan die voor onbebouwde gebieden. De bouwgrens dient dan ook als toetsingskader voor het waterschap bij het beoordelen van aanvragen om een watervergunning.

Leggervlak

Een leggervlak is een vlak aangegeven op de leggerkaart waarbinnen het bestemmingsplan bebouwing mogelijk maakt en die geheel of gedeeltelijk tussen de bouwgrens en de waterkering ligt. Het leggervlak heeft als doel bestaande bouwrechten, zoals verwoordt in het op de peildatum geldende bestemmingsplan, in de legger inzichtelijk te maken. De leggervlakken worden gebruikt als toetsingskader voor het waterschap bij het beoordelen van aanvragen om een watervergunning.